כב: כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

יצאו מי כיור [א] שיש להם שם לווי אלא לאו דראויין למי כיור אלמא מים חיים [ב] נינהו תנאי היא [ג]דאמר ר׳ יוחנן מי כיור ר׳ ישמעאל אומר מי מעין הן וחכמים אומרים [א]שאר מימות הן: ערל: מנלן [ב]אמר רב חסדא דבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו מדברי יחזקאל בן בוזי למדנו [1]כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבא אל מקדשי (לשרתני) ומנלן דמחלי עבודה דכתיב [2]בהביאכם (את) בני נכר ערלי לב וערלי בשר להיות במקדשי לחלל את ביתי: תנו רבנן בן נכר יכול בן נכר ממש תלמוד לומר ערל לב אם כן מה תלמוד לומר בן נכר שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים ואין לי אלא ערל לב ערל בשר מנין תלמוד לומר וערל בשר [ג]וצריכי דאי כתב רחמנא ערל בשר משום דמאים אבל ערל לב דלא מאים אימא לא ואי אשמעינן ערל לב משום דאין לבו לשמים אבל ערל בשר דלבו לשמים אימא לא צריכי: טמא פסול: [ד]אמרו זקני דרום לא שנו אלא טמא שרץ אבל טמא מת מתוך שמרצה בציבור מרצה נמי ביחיד אי הכי טמא שרץ נמי ליתי בקל וחומר מטמא מת מה טמא מת שטעון הזאה שלישי ושביעי מרצה טמא שרץ שאינו טעון הזאה ג׳ ושביעי אינו דין שמרצה קסברי זקני דרום מכפרין כמתכפרין מה מתכפרין [ה]טמא מת אין טמא שרץ לא אף מכפרין טמא מת אין טמא שרץ לא מאי קסברי אי קסברי [ו]אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ אמאי לא עבדי ציבור בטומאה הא כל שביחיד נדחה ציבור עבדי בטומאה אלא קסברי שוחטין וזורקין על טמא שרץ אמר עולא תקע להו (א) ר״ל [ז] לדרומאי וכי איזה כח מרובה כח מכפרין או כח מתכפרין הוי אומר כח מתכפרין ומה במקום [ח]שנטמאו בעלים בשרץ משלחין [ט] קרבנותיהן כהן שנטמא בשרץ אינו מרצה מקום שנטמאו בעלים במת [י]שאין משלחין קרבנותיהן כהן שנטמא במת אינו דין שאינו מרצה קסברי זקני דרום טמא מת [נמי] משלח קרבנותיו והכתיב [3]איש איש כי יהיה טמא ועשה פסח בחדש השני וגו׳ למצוה [יא]והא כתיב [4]איש

יכול בן נכר ממש. עובד כוכבים: **תלמוד לומר ערל לב.** אינו נפסל אלא מחמת ערלות לבו. אלמא ככהן קאמר: **שנתנכרו מעשיו.** נחשבים לנכרים למקום: **ערל בשר.** והוא לדיק מנין: **טמא פסול.** אמתני׳ קאי [ה] דתנן במתני׳ טמא מחלל עבודה ועל כרחין בקרבן יחיד קאמר דאילו קרבן צבור קרב בטומאה: **מתוך שמרצה בצבור.** לכתחילה: **מרצה ביחיד.** דיעבד על ידי שהציץ [ו] מרצה עליו. והאי דבטומאת מת פשיטא לן דכתיב במועדו [ה] ואפי׳ בטומאה משמע בין שכהן (נמי) טמא בין שהצבור טמאין ומדגלי בדוכתא אחריתי גבי טומאת בעלים דכי איתרמי טומאה בצבור במת איתרמי דכתיב איש (ב) כי יהיה טמא לנפש ילפינן [ז] מינה איש נדחה ואין צבור נדחין [ט] אף גבי כהן המרצה נמי במת איתרמי: **אי הכי** ל״ג: **טמא שרץ נמי ליתי בקל וחומר.** דמרצה בצבור לכתחילה בק״ו מטמא מת: **קסברי זקני דרום.** דאמרי מת [ח] דווקא: **מכפרין כמתכפרין.** כשהותרה טומאה בצבור שניהם היו במשמע הכהן והצבור דהא ממועדו [ט] נפקא לן (פסחים דף עז.) הילכך כהן כציבור מה כשהותרה טומאה אצל רוב צבור שנטמאו טמא מת הותר ולא טמא שרץ [י] [אף כשהותר לכהן בקרבן צבור מת הותר ולא שרץ]: **מאי קסברי.** זקני דרום דפשיטא להו דלא הותרה טומאת שרץ אצל רוב צבור ותיתי בקל וחומר: **אי קסברי אין שוחטין וזורקין.** את הפסח על יחיד טמא שרץ [יא] ואף ע״ג דיכול לטבול ולאכול לערב ואיכא למ״ד בפסחים (דף צ:) [דס״ל] הכי ויליף לה מאיש איש כי יהיה טמא לנפש ואפילו אל שביעי שלו ערב הפסח במשמע דהוי ליה כטמא שרץ [יב]: **אמאי לא עבדי ציבור בטומאה הא כל שביחיד נדחה לצבור עבדי בטומאה.** דאיש ולא ציבור קאמר רחמנא: **אלא סברי** (ג) **לן.** כמ״ד התם שוחטין וזורקין על טמא שרץ הואיל וחזי לאורתא הילכך צבור טמאי שרץ אף הן לא הותר להן ליכנס לעזרה טמאין אלא ישלחו קרבנותיהם לעזרה ויקריבוהו [יג] כהנים טהורין ויטבלו ויאכלו לערב דלא הותרה להם טומאה אלא במקום שאילו לא הותרה היו נדחין הילכך טמא מת שאינו מותר לאכול לערב [יד] הותר להן אבל טומאת שרץ לא ואין כאן ק״ו שהרי יכולין לעשותו בטהרה: **תקע להו.** [טו]צעק להם קול גדול: **איזה כח מרובה.** לדחות את הטומאה: **הוי אומר כח מכפרין.** כדמפרש ואזיל (ד) שהיחיד טמא שרץ משלח קרבנו לעזרה כדקאמריתו שוחטין וזורקין על טמא שרץ והכהן המרצה בו אם נטמא בשרץ פסול לו כדמוקמיתו מתני׳ דקתני טמא פסול בטמא שרץ: **מקום שאם נטמאו בעלים כו׳.** יחיד שנטמא במת אין משלח פסחו לעזרה לשחוט עליו [אלא נדחה לפסח שני כדכתיב איש איש כי יהיה וגו׳ ואע״ג דכחו מרובה משל כהן אצל שרץ: **כהן שנטמא במת אינו דין שאינו מרצה.** שהרי כחו רע משל בעלים אצל שרץ ואמאי אמרי זקני דרום מרצה ביחיד מגו דמרצה בצבור: **טמא מת נמי.** יחיד טמא מת נמי משלח קרבנותיו כלומר אם שילח פסחו לעזרה ושחטו וזרקו עליו פטור מלעשות פסח שני ואף על פי שלא יאכל ממנו דקסברי אכילת פסחים לא מעכבת [ו] ומיהו לכתחילה אמר רחמנא (ה) נדחה לפסח שני ולצבור עבדי בטומאה הילכך כהן המכפר בקרבן יחיד מתוך שמרצה [בצבור] לכתחילה מרצה ביחיד דיעבד: **והכתיב איש איש וגו׳ ועשה פסח בחדש השני.** אלמא מידחי:

לפי

יצאו מי כיור שיש להם שם לווי. הא דאמרינן בסוכה (דף יב.) ובחולין (דף סב:) כל שנשתנה שמו קודם מתן תורה ובלה תורה והקפידה עליו זהו שם לווי לא קשיא מידי דכך שמו מי כיור בשעת מתן תורה: [ג] **ערל.** מפרש [ד] רבינו שלמה בכל מקום שמתו אחיו מחמת מילה ור״ת מפרש למומר לערלות וקרי ליה לבו לשמים לפי שאינו עושה אלא מדאגת צער המילה וכריס הערל (יבמות דף ע.) פירשתי [ה]: **משום דאין לבו לשמים.** אפילו שב בשעת עבודה אמרינן בסוף מנחות (דף קט.) דאין קרבנו ריח ניחוח ואע״ג דהשתא לבו לשמים מתחילה לא היה לבו [ו] לשמים:

אבל טמא מת. פירוש קודם שביעי מרצה אפי׳ בקרבן יחיד על ידי ציץ מתוך שמרצה [ז] בלא ציץ והא דאמר [ח] עון הקדשים ולא עון מקדישים מוקמינן להו בטומאת שרץ וכן כל טומאת מת דשמעתין היינו קודם שביעי שלו אבל בשביעי היינו כמו טמא שרץ דאינו מרצה ביחיד לפי ששוחטין וזורקין עליו וגם אינו מרצה בצבור טמא מת בשביעי [נמי] לפי שיכולין לעשות ע״י שלוחין טהורים ולאורתא מצי אכלי הפסח בטהרה. כרון: **אי הכי טמא שרץ נמי.** בקונטרס לא גרס אי הכי דאפי׳ [ט] לית לן מתוך שמרצה כו׳ מצי לאקשויי הך פירכא טמא שרץ לירצי בצבור מקל וחומר מטמא מת ויש ליישב אי הכי דקאמרת מתוך שמרצה וכו׳ וילפת יחיד בדיעבד מצבור לכתחילה א״כ טמא שרץ נמי לירצי ביחיד דהא מרצה הוא בציבור מק״ו דטמא מת אבל אי לאו מתוך לא הוה קשיא מידי דאמינא דמתני׳ דפסלה טמא איירי בין בטמא מת בין בטמא שרץ ועוד יש לפרש כי נמי אמרינן מתוך הוה לכו לאוקמי מתני׳ בזב ומצורע מי שטומאה יוצאת מגופו אבל טמא מת ושרץ לא דמרצו ביחיד בדיעבד הואיל ומרצו בצבור לכתחילה ושרץ מקל וחומר ומשני טמא שרץ אינו מרצה בציבור לכתחילה שהרי מכפרין כמתכפרין ובמתכפרין טמאי שרץ אינן עושים פסח בטומאה שהרי שוחטין וזורקין על טמא שרץ וכל שאין היחיד נדחה אין צבור עושין בטומאה אלא שולחין שלוחיהן הטהורים ועושים פסחיהן בשבילם וא״כ איכא למיפרך מה לטמא מת שכן מרצה בצבור מה שאין כן בטמא שרץ: [הגה״ה]. ורבינו תם גרס אי הכי ומפרש דבמועדו אפי׳ בטומאה היינו בין במת בין בשרץ בין דפסח בין דתמיד והא דקאמרי זקני דרום לא שנו אלא טמא שרץ אבל טמא מת מתוך שמרצה בצבור מיירי ברצוי של אכילה בטומאה כלומר מתוך שמרצה רצוי גדול שנאכל בטומאת בעלים במת מרצה נמי ביחיד שישים בטומאת מת אבל טמא שרץ נהי דיש לו רצוי בצבור כגון היכא דנטמאו הכהנים או הסכינים בשרץ [ט] דעבדי בטומאה דבמועדו אמר רחמנא ואפילו בטומאה וכל שביחיד נדחה בצבור עבדי בטומאה מ״מ אין לו רצוי גדול כמו מת ואילו [י] נטמאו צבור בשרץ אין להם לאכול בטומאה כמו שאמר לבסוף ופריך אי הכי טמא שרץ נמי כיון דאמרת דבטומאת מת מרצה ביחיד מטעם דמרצה בצבור דאכלי בטומאת מת א״כ טמא שרץ נמי בקרבן יחיד לירצי מקל וחומר מטמא מת דיחיד ומשני קסברי זקני דרום מכפרין פירוש דיחיד כמתכפרין דטמא מת אין טמא שרץ לא [ט] ואם תאמר ומנ״ל דבמועדו איירי אף בטומאת שרץ אי ממשמעותא דמועדו אם כן אפילו זב ומצורע אי מקל וחומר דמת שטעון שלישי ושביעי מה לטומאת מת שכן איסתרלאי לאכול בטומאת בעלים תאמר בשרץ דאם נטמאו בעלים בשרץ לא אכלי [ויש לומר דהאי דלא אכלי] לאו משום חומר דשרץ אלא משום דשוחטין וזורקין עליו [ולא] [יז] איפטר ליה מפסח וכה״ג במת בשביעי שלו אם היו רוב צבור טמאים בשביעי שיכולים ליטהר לערב לא הוו אכלי בטומאה וקשה לפירוש ר״ת כי היכי דלאמר מכפרין כמתכפרין [למעוטי טומאת שרץ דלא לירצי ביחיד] הכי נמי נימא בציבור [יח] ודווקא טמא מת ולא טמא שרץ ואי משום דאתי קל וחומר ומפיק מהיקישא

עין משפט נר מצוה

כד א מיי׳ פ״ה מהל׳ ביאת מקדש הל״ב:

כה ב מיי׳ פ״ד שם הלכה ט והלכה יב:

כו ג ד מיי׳ פ״ג שם הלכה יב:

◆

תורה אור השלם

1. כה אמר אדני יהוה כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבוא אל מקדשי לכל בן נכר אשר בתוך בני ישראל:
יחזקאל מד, ט

2. בהביאכם בני נכר ערלי לב וערלי בשר להיות במקדשי לחללו את ביתי בהקריבכם את לחמי חלב ודם ויפרו את בריתי אל כל תועבותיכם:
יחזקאל מד, ז

3. דבר אל בני ישראל לאמר איש איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחקה לכם או לדרתיכם ועשה פסח ליהוה: בחדש השני בארבעה עשר יום בין הערבים יעשו אתו על מצות ומררים יאכלהו:
במדבר ט, י-יא

4. ואם ימעט הבית מהיות משה ולקח הוא ושכנו הקרב אל ביתו במכסת נפשת איש לפי אכלו תכסו על השה:
שמות יב, ד

◆

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ תקע להו (ריש לקיש) תא״מ. ונ״ב פ״ה ריש גלותא: (ב) רש״י ד״ה מרצה וכו׳ דכתיב איש איש: (ג) ד״ה אלא סברי להו כמ״ד: (ד) ד״ה הוי אומר כח וכו׳ ואזיל ומה במקום שנטמאו וכו׳ שהיחיד טמא: (ה) ד״ה טמא מת וכו׳ אמר רחמנא יחיד נידחי:

◆

מוסף רש״י

מי מעין. דהיינו חיים: שאר מימות הן. אם רצה ליתן לתוכו מי מקוה יתן (סוטה טו:). דבר זה. דכהן ערל פסול לעבודה (סנהדרין כב:). כל בן נכר ערל לב. [illegible]

◆

שינויי נוסחאות

[illegible]

מסורת הש״ס

א) סוטה טו: ירוש׳ סוטה פ״ב ה״ב, ב) לעיל יח: [וש״נ], ג) פסחים עג. יבמות עא., ד) ירוש׳ פסחים פ״ז ה״ו, ה) [פסחים סב. וש״נ], ו) שם סב., ז) שם ע ע״ש, ח) שם עו., ט) שם סו., י) ע׳ ב״ק צא. וברש״י שם צ., כ) [illegible] ל) והוא רש״י, מ) [וע״ע תר׳ חגיגה ד: ד״ה דמרכה], נ) ועי׳ בחילופי גירסאות, ס) לקמן כג:, ע) פסחים צב: פ) עי׳ לק׳ [illegible] זה שהאריך:

◆

שיטה מקובצת

[illegible]

[illegible]